

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ПЛАТФОРМА 7
ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ
АДАПТАЦІЇ ВПО ТА ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ**

**SCIENTIFIC PLATFORM 7
PROBLEMS OF SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL
ADAPTATION OF IDPS AND FORCED MIGRANTS**

Валентина Анголенко

кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри соціальної роботи
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради;

Наталія Печериця

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри
соціальної роботи
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради,
м. Харків, Україна

**ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА РОДИН
ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ**

В умовах воєнного стану значна кількість населення зазнає психологічних травм, які відображаються не лише на психоемоційному стані особистості, а й на психологічній нездатності самостійно реінтегруватися в систему соціальних зв'язків і норм мирної життєдіяльності. Подвійної травматизації зазнають родини, які: зазнали втрат, безвісті зниклих, перебували в окупації, військовослужбовців, зокрема військовополонених. Тому гостро актуалізується потреба в спеціалізованому наданні соціальної та психологічної підтримки означеній категорії.

Аналіз стану дослідженості порушеної проблеми показав досить широке коло питань, висвітлених у наукових дослідженнях психосоціальної підтримки різних категорій населення (С. Богданов, О. Бойко, Н. Гусак, О. Залеська,

А. Максименко, В. Чернобровкіна, В. Чернобровкін та інших); психологічної та соціальної роботи, зокрема соціального захисту військовослужбовців і членів їхніх родин (Н. Агаєв, М. Бабенко, І. Зверева, А. Капська, І. Козлова, Г. Лактіонова, О. Лугова, Н. Лозінська, Л. Матвейчук, В. Остапчук, І. Пішко, Л. Певень, В. Торохтій, Л. Хоменко, А. Шишканов та інші). Проте, незважаючи на досить ґрунтовну кількість досліджень означеному питанню, серед наукових розвідок бракує досліджень щодо психосоціальної підтримки родин військовополонених.

Саме тому метою нашого дослідження є аналіз психосоціальної підтримки та форм роботи з родинами військовополонених.

Терміносполуку «психологічного здоров'я та психосоціальної підтримки» відповідно до Керівництва з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації (2007 році) ухвалено робочою групою (склад: представники ООН та 27 неурядових організацій) Міжвідомчого постійного комітета, вживають для опису будь-якого типу локальної або зовнішньої підтримки, що спрямована на захист чи сприяння психосоціальному благополуччю та/або запобігання чи лікування психічних розладів [1, с. 11]. Товариство Червоного Хреста визначає психосоціальну підтримку як дії спрямовані на задоволення психологічних та соціальних потреб окремих осіб, сімей та спільнот. Це також дії, спрямовані на полегшення страждань осіб, які перебувають у СЖО, та відновлення їхнього психосоціального благополуччя [2].

Спираючись на аналіз наукових джерел з досліджуваної проблематики, витлумачуємо психосоціальну підтримку родин військовополонених як цілеспрямовані дії щодо сприяння зменшенню рівня страждань/травмуючої події, покращення психічного здоров'я, відновлення та резилієнс, психосоціального благополуччя, зниження факторів ризику і створенні безпечного/підтримувального навколишнього середовища.

Відзначимо, що доречними формами роботи з родинами військовополонених щодо психосоціальної підтримки будуть:

групові - заняття спрямовані на зняття напруги, тривоги, страхів, відновлення комунікації (у родині, з друзями, соціумом тощо); розвиток власної креативності; створення груп підтримки; проведення тренінгових, творчих та інформаційних занять (наприклад, щодо алгоритму дій з оформлення соціальних виплат/надання самодопомоги, розшуку місця перебування військовополонених, інструкцій написання листів означеній категорії тощо); залучення до суспільно-корисних заходів тощо;

індивідуальні - консультації передбачають як пропрацювання більш глибоких запитів\допомоги впоратись із горюванням так і інформування про можливість працевлаштування, безпечні місця для дітей та їхніх родин, жіночі організації та молодіжні клуби; робота з індивідуальним резилієнс (самооцінка, опора на власні сили, соціальна чуйність) тощо.

Вважаємо за доцільне психосоціальну підтримку родин військовополонених здійснювати відповідно до піраміди інтервенцій (надання базових послуг та відновлення безпеки; підтримка громади і сім'ї; цільова неспеціалізована підтримка; спеціальні послуги). Основною передумовою організації психосоціальної підтримки є розроблення багаторівневої системи взаємодоповнювальних послуг для задоволення потреб різних груп населення, зокрема родин військовополонених. Що важче родина (окремий член/и/ня) переживає травмуючу подію, то вищого рівня інтервенцій вона потребує.

У цілому, доходимо висновку, що психосоціальна підтримка родин військовополонених це цілеспрямований комплекс дій щодо покращення психічного здоров'я та психосоціального благополуччя, який дозволяє родині відновитись після наслідків кризових подій та сприяє підтриманню їхньої резилієнс у майбутньому. Психосоціальна підтримка означеної категорії, також сприяє відновленню соціальної згуртованості та інфраструктури.

Література

1. Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації : [пер. з англ.] / Міжвідомчий постійний комітет. Київ : Унів. вид-во Пульсари, 2017. 216 с.

2. Психосоціальна підтримка. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://redcross.org.ua/mhpss/>

Маріанна Білозерова

доктор філософії (PhD),

викладач кафедри соціальної роботи

Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради,

м. Харків, Україна

ПРО ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Початок війни та введення воєнного стану в Україні стало величезним викликом для соціальної сфери. Заподіяна війною, бойовими діями, тимчасовою окупацією шкода: психологічна, матеріальна, фізична є одним із факторів, які мають негативний вплив на життя кожної людини. А особливо відчують це ті, хто перебуває у складних життєвих обставинах, не може потурбуватися про себе самостійно, хто втратив житло, роботу, здоров'я, родини. На сьогоднішній день кількість людей, які потребують допомоги соціальних працівників, істотно зросла. І стало зрозуміло, що система надання соціальних послуг потребує оперативного корегування.

На початку війни в надавачів соціальних послуг значно додалося роботи. Адаже дехто із соціальних працівників евакуювався, і на тих, хто залишився, в окремих ситуаціях лягло подвійне навантаження. Збільшилася кількість одиноких людей. Зросла чисельність внутрішньо переміщених осіб.